

Okul Öncesi Ö?retmenlerinin Çocuklar?n Yürütücü ??levlerini Destekleyen Stratejileri Kullanma Yeterliliklerini De?erlendirme Arac?

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Okul Öncesi Ö?retmenlerinin Çocuklar?n Yürütücü ??levlerini Destekleyen Stratejileri Kullanma Yeterliliklerini De?erlendirme Arac?*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27716>

Özet

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocukların Yürütücü İlevlerini Destekleyen Stratejileri Kullanma Yeterliliklerini Değerlendirme Aracı, okul öncesi öğretmenlerinin sınıf ortamında çocukların yürütücü ilev (Yİ) becerilerini geliştirmeye yönelik kullandıkları stratejilerin yeterlilik düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir, 104 maddeden oluşan bir öz-değerlendirme ölçeğidir. Ölçek, öğretmenlerin kendilerini değerlendirmelerine olanak tanır ve 4 ana boyut ile 8 alt boyuttan oluşan geçerli ve güvenilir bir yapıya sahiptir. Ölçek maddeleri 7'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi (1=hiçbir zaman - 7=her zaman) kullanılarak puanlanmaktadır. Ölçekte toplam puan yerine, her bir boyutun yeterlilik düzeyi ayrı ayrı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Yürütücü İlevler, Okul Öncesi Eğitim, Öğretmen Yeterliliği, Strateji Kullanımı, Öz-Düzenleme, Geliştirme Ölçeği, Erken Çocukluk.

Yazarlar

Tuncer, Nuran; Avcı, Neslihan.

Amaç

Bu ölçme aracı, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, çocukların kritik öneme sahip bilişsel süreçleri olan yürütücü ilev becerilerini (planlama, dikkat, esneklik, öz-kontrol vb.) desteklemek için sınıf içi uygulamalarında ne ölçüde etkili stratejiler kullandıklarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, öğretmenlerin bu alandaki mevcut yeterliliklerini ve uygulama düzeylerini objektif bir şekilde değerlendirmelerine yardımcı olmayı hedeflemektedir.

Yapı

Ölçek, çocukların yürütücü ilevlerini destekleyen stratejilerin kullanımı yeterliliğini kapsayan geniş bir psikolojik yapıyı ölçmektedir. Yapılan analizler sonucunda ölçeğin 4 ana boyut ve bu boyutlara bağlı 8 alt boyuttan oluştuğu doğrulanmıştır. Bu boyutlar, öğretmenlerin sınıf yönetiminden bilişsel süreçleri desteklemeye kadar geniş bir yelpazedeki strateji kullanımlarını kapsamaktadır.

Ölçeğin ana boyutları ve alt boyutları şunlardır:

Öz-Düzenleme: Davranışsal Öz-Düzenleme, Önleyici Kontrol, Duygusal Kontrol.

Görevi Başlatma ve Sürdürme: Dikkati Sürdürme, Hedefe Odaklı Sebatsız Gösterme, Görevi

Bağlatma, Zaman Yönetimi.

Üst Bilişsel Süreçler: Planlama, Organizasyon ve Esneklik.

Çalışma Belleği: Problem Çözme, Akıl Yürütme ve Bellek.

Geçerlik

Ölçme aracının yapış geçerliliğini test etmek amacıyla Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. DFA, ölçeğin teorik olarak öngörülen 4 boyut ve 8 alt boyuttan oluşan yapıya doğrulamıştır. Analizler, ölçeğin geçerli bir ölçme aracı olduğunu kanaatini desteklemektedir.

Modelin uygunluğunu değerlendirmek için uyum iyiliği indeksleri kullanılmış ve analizler LISREL 8.8 istatistik programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Ölçek maddelerinin 1'den 7'ye kadar derecelendirilmesi, sürekli ölçek düzeyinde veri sağlamıştır. Elde edilen bulgular, ölçeğin yapısal olarak güçlü olduğunu ve yürütücü ilevleri destekleme yeterliliklerini ölçmek için uygun olduğunu göstermiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, alt ölçekler düzeyinde Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanarak yapılmıştır. Elde edilen katsayılar genel olarak oldukça yüksek çıkmıştır ve bu, aracın yüksek düzeyde güvenilir olduğunu kanıtlamaktadır.

Güvenirlik katsayılarının detayları şöyledir:

Öz-Düzenleme boyutu: Cronbach Alpha .98.

Alt boyutlar: Davranışsal Öz-Düzenleme (.98), Önleyici Kontrol (.98), Duygusal Kontrol (.93).

Görevi Bağlatma ve Sürdürme boyutu: Cronbach Alpha .93.

Alt boyutlar: Dikkati Sürdürme (.97), Hedefe Odaklı Sebati Gösterme (.97), Görevi Bağlatma (.97), Zaman Yönetimi (.94).

Üst Bilişsel Süreçler boyutu: Cronbach Alpha .99.

Alt boyut: Planlama, Organizasyon ve Esneklik (.99).

Çalışma Belleği boyutu: Cronbach Alpha .98.

Alt boyutlar: Problem Çözme (.99), Akıl Yürütme (.99), Bellek (.98).

Bu tür ölçekler için güvenirlik katsayısının .70 ve daha yüksek olması yeterli kabul edilmektedir (Balçık, 2001). Ölçeğin tüm boyutlarında bu eğerinin oldukça üzerinde değerler elde edilmesi, aracın güvenilir bir ölçme aracı olduğunu teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Faktör analizi, ölçeğin yapış geçerliliğini belirlemede temel yöntem olarak kullanılmıştır. Analizler,

ölçeğin 4 ana faktör (boyut) ve 8 alt faktörden (alt boyut) oluşan çok boyutlu yapıdır. Bu sonuçlar, öğretmen yeterliliğinin tek bir genel yeterlilik yerine, yürütücü ihtiyaçları destekleme stratejilerinin farklı yönlerini temsil eden ayrı ayrı bileşenlerden oluştuğunu göstermektedir. LISREL 8.8 programı kullanılarak yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi, ölçeğin kuramsal yapısının ampirik verilerle uyumlu olduğunu kanıtlamıştır.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Öz-Değerlendirme Ölçeği)

Format: 104 maddelik, 7'li Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği.

Mevcut Dil: Türkçe (tr)

Popülasyon Grubu: Okul Öncesi Öğretmenleri

Yaş Grubu: Yetişkin (Okul Öncesi Öğretmenleri)

Popülasyon Detayları: Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler.

Test Metodolojisi: Her boyut tek başına puanlanır; toplam puan alınmaz. Sürekli ölçek düzeyindedir.

Anahtar Kelimeler

DFA, LISREL, Öz-Kontrol, Bilişsel Esneklik, Planlama Becerileri, Cronbach Alpha.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazışma Adresi: Nuran Tuncer

Sorumlu Yazar İletişim E-postası: nurantuncer72@gmail.com

Şinler & Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin geliştirilme ve yayınlama yılı 2019'dur. Şinler ve ücretlere ilişkin spesifik ticari bilgi mevcut değildir; akademik kullanım için kaynak makaleye başvurulmalıdır.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [okul-oncesi-ogretmenlerinin-cocuklarin-yurutucu-](#)

[islevlerini-destekleyen-stratejileri-kullanma.pdf](#)

Referanslar

Tuncer, N. ve Avcı, N. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların yürütücü işlevlerini destekleyen stratejileri kullanma yeterlilikleri ölçünün geliştirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 212-236.

Balcı, A. (2001). Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler. Ankara: Pegem A Yayıncılık. (Güvenirlilik standardı için referans verilmiştir.)

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocukların Yürütücü İşlevlerini Destekleyen Stratejileri Kullanma Yeterliliklerini Değerlendirme Aracı Maddeleri

Ölçek Derecelendirmesi: 1=hiçbir zaman - 7= her zaman

Ölçekten seçilmiş örnek maddeler aşağıdadır:

1-Olumsuz davranış sergileyen çocuklarla davranışın nedenlerine ilişkin yüz yüze görüşmeler yaparım

11-Kişiler arası problem durumlarında çocukların çözüm bulmalarını sağlayıcı teknikler kullanırım

15-- Olumlu davranışlara yönlendirmek amacıyla çocuklara sınıf sorumlusu olarak görevler veririm

25- Kendini kontrol etme sorunu yaşayan çocukla anlaşma yaparım (ağlamayı kesince onunla konuşma, özür dileyince masadan kalkmasına izin verme)

41- Etkinlik başında zamanında tamamlanmayan etkinliklerin olası sonuçları hakkında konuşurum

55- Zamanı farklı teknikler kullanarak planlarım (kum saati)

81- Çocukların problem çözme becerilerini desteklemek için problem durumları sunarım

100- Yönergeyi hatırlamakta sorun yaşayan çocuklara bireysel destek veririm